

เกิดดับ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๔

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เพราะเกิดดับนะ ตามศาสนาเมื่อก่อนเราไม่มีอะไร เราก็อ่าไม่มีอะไร พอมีปั๊บว่าเป็นความเกิดดับ ๆ แต่ความเกิดดับ ความแปรสภาพนี้มันแปรสภาพส่วนหนึ่ง แต่มันมีอีกส่วนหนึ่งที่ไม่แปรสภาพ ส่วนที่ไม่แปรสภาพคือเรื่องของใจ ใจนี้ไม่มีวันตายใจ มันแปรสภาพไป มันเสวยร่างเป็นมนุษย์ เป็นมนุษย์ เสวยร่างเป็นอะไร เป็นอะไรไป สิ่งที่ว่าไม่แปรสภาพมันมีอยู่ในสิ่งที่แปรสภาพ สิ่งที่แปรสภาพนี้เราเลยสับสนใจ สับสนว่าทุกอย่างแปรสภาพหมด ๆ

แล้วการทำคุณงามความดีของเรามันจะได้ผลตอนไหน ทำคุณงามความดีของเรามันจะเป็นคุณงามความดีของเรา แล้วมันสะสมลงไปทีใจ ใจจะแปรสภาพไป ความแปรสภาพของใจนี้มันแปรสภาพไปเลย ๆ แต่มันมีตัวตนของใจตัวนั้น ตัวฐานของใจตัวนี้มันถึงเข้ากับนิพพานได้ นิพพานคงที่ไม่มีมีการแปรสภาพไปเลย อยู่คงที่ แล้วจิตเข้าถึงตรงนั้นจะมีความสุขมาก

แต่ขณะที่เราปกติอยู่นี้มันมีสิ่งนี้ซ่อนอยู่ในหัวใจ แล้วมันอยู่ในสมมุติใจ ความเป็นสมมุติเป็นของชั่วคราว ความสมมุติมันจริงตามสมมุติ มันมีทุกอย่างตามสถานะของมันที่มันมีอยู่ แล้วเราต้องรับสภาวะนั้น รับสภาวะนั้นเพราะเราเกิดในสภาวะนั้น แล้วการเกิดสภาวะนั้นนี่ศาสนาเข้ามาบิณฑบาตตรงนี้ไง ศาสนาเข้ามาบิณฑบาตตรงที่ว่าเราจะอยู่ตามสถานะนั้นแล้วไปตามสถานะนั้น มันก็ไปตามน้ำ

แต่ถ้าศาสนาสอนให้ทวนน้ำไป ทวนกระแสเข้าไป ๆ คุณงามความดีนี้เป็นเชื้อเพลิง เป็นสิ่งที่สะสมลงที่หัวใจ แล้วมันทวนกระแสเข้าไปจนจิตนี้จะเข้าถึงกระแส เข้ากระแสนะ แล้วทวนกระแสเข้าไปจนถึงที่สุดของมัน จิตดวงนี้ดับได้ ดับจากความเป็นสมมุติทั้งหมด แต่ตัวเองไม่

สามารถดับตัวมันเองได้ ตัวมันเองจะอยู่กับตัวมันเองตลอดไปอย่างนั้น จะเป็นความสุขไปตลอด
นั้น

นี่ศาสนาเข้ามามีบทบาทตอนที่เราสร้างคุณงามความดีไป บุญกุศลนี้สะสมลงที่ใจ คุณค่า
ของสรรพสิ่งสรรพต่าง ๆ ให้คุณค่าทั้งหมด บาปให้คุณค่าเป็นอกุศล อกุศลให้คุณค่าเป็นทุกข์ บุญ
กุศลให้คุณค่าเป็นความสุข แต่เราว่าความสุขนี้เราไม่ค่อยเจอกัน แล้วความสุขเราหาได้ยากเพราะ
อะไร? เพราะความสุขนี้เราหาไม่เป็น หาไม่ถูกที่ใจ หากันในความเห็นของเราว่าสิ่งนั้นจะเป็น
ความสุข ๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ธรรมะนี้เหมือนน้ำจืดสนิท ไม่มีโทษกับ
ร่างกาย” แต่อาหารในโลก สิ่งที่เราแสวงหากันนี้ มันแสวงหารสชาติใจ รสชาติของโลกเขา ทำให้
โลกติด

แต่รสชาติของศาสนา รสชาติของความจิตสนิท ความจิตสนิทแล้วไม่มีโทษกับหัวใจอัน
นั้น มันสะสมลงที่ใจดวงนั้น ถ้ามันสะสมลงที่ใจดวงนั้นนี้ บุญกุศลเป็นแบบนี้ เราถึงแสวงหากัน
ไม่เจอ เพราะเราต้องการรสชาติ เราต้องการความเป็นไป เราต้องการแสวงหาสิ่งที่เราพอใจของ
โลกเขา โลกสมมุติมันเป็นแบบนี้ มันกระเพื่อม มันหวนไหว มันสั่นคลอนไปตามกระแสของ
โลกเขาไป

นี่ความสงบของใจ ใจมันสิ่งที่ละเอียดอ่อนมาก เวลาน้ำกระเพื่อมนี้พวกตะกอนมันขึ้นมา
เพราะหัวใจมันขุ่นมัว พอขุ่นมัวนี้ตะกอนขึ้นมา มันจะเห็นสภาพของน้ำว่า น้ำนั้นมีน้ำในแก้วนั้น
เพราะตะกอนมันขุ่นมัวขึ้นมา หัวใจก็เหมือนกัน มันหมุนเวียนออกไปโดยธรรมชาติของมัน มัน
ขุ่นมัวในธรรมชาติของมัน แต่เราไม่รู้ว่ามันขุ่นมัวนะสิ

เวลาอารมณ์มันเกิดขึ้นมา ความคิดนี้ไม่ใช่เรา บอกไม่ใช่เราแล้ว แต่มันมีอันที่เป็นเรานี้
ความคิดไม่ใช่เรา แล้วมันมาจากไหน เวลาความคิดนี้มันมาจากไหน มันจะทำให้ใจขุ่นมัวขึ้นมา
มันใจขุ่นมัวแต่เราไม่รู้ เราคิดว่าเราเป็นความคิด เป็นความคิดของเรา เราคิดว่านี่คือผลประโยชน์
ของเรา เราคิดว่าอย่างนั้น

ศาสนาสอนให้ทำความสงบของใจเข้ามาตรงนี้ ทำความสงบของใจคือว่า ให้ตะกอนในน้ำ นั้นนอนก้นลงไป น้ำมันก็จะใส พอน้ำมันจะใสขึ้นมา น้ำใสก็เป็นคุณค่าขึ้นมา เห็นไหม น้ำใส น้ำสะอาด มีคุณค่ากับร่างกาย มีคุณค่ากับอุตสาหกรรมต่าง ๆ ทำอุตสาหกรรมต่าง ๆ ก็ต้องใช้ น้ำสะอาด น้ำน้ำมันสะอาดขึ้นมา พอ น้ำสะอาดขึ้นมา มันก็ย้อนกลับเข้าไป ๆ น้ำสะอาดในความกดไว้ ของกิเลสเฉย ๆ นะ ยังไม่เห็นตัวของกิเลส กิเลสที่มันแทรกอยู่ในหัวใจนะมันเป็นอย่างนั้น

เพราะมันแทรกอยู่อย่างนั้น มันมียางเหนียว สิ่งที่มียางเหนียวเหมือนกับเมล็ดผลไม้ที่ยังมี เชื้ออยู่ ตกลงดินแล้วมันต้องเกิดอีก ๆ ถ้าเมล็ดผลนั้นไม่มียางเหนียว ไม่มีเชื้อนั้น ตกลงที่ไหนก็ไม่ เกิดอีก อันนี้ก็เหมือนกัน ในเมื่อมันมียางเหนียวอยู่ในหัวใจ มันต้องเกิดอีก สิ่งที่จะต้องเกิดอีกนี้มา พาดายพาเกิด เราถึงต้องอาศัยคุณงามความดีให้พาเกิดพาดาย นี่เป็นวิถุวนที่ต้องเวียนไป

แต่ในชาติปัจจุบันนี้ละ ในชาติปัจจุบันนี้ ในความเห็นปัจจุบันนี้เรามีความรู้สึกอยู่ ความรู้สึกอันนี้มันเข้ากับธรรมะได้ ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม พระอานนท์ถามว่า

“ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว เราจะฟังอะไร?”

“ให้ฟังธรรมและวินัยที่เราตราไว้ ที่พระพุทธเจ้าวางไว้นั้นเป็นศาสดาของเธอ”

ธรรมและวินัยนั้นจะเป็นศาสดาของพวกเราตามหลังไป แล้วธรรมและวินัยอยู่ที่ไหน? ธรรมและวินัยนี้มันสิ่งที่ว่าเจือจานแล้ววางไว้เฉย ๆ สิ่งที่จะสัมผัสธรรมและวินัยนั้นคือเรื่องของ ใจทั้งหมดเลย สิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดมานั้น มันเป็นกิริยาของธรรม เป็นคำพูด เป็นกิริยาของธรรม แต่ตัวของธรรมคือตัวความสัมผัสของใจ ตัวความสัมผัสของใจเข้าไปทำความ สงบของใจ

ถ้าใจมันสงบขึ้นมา มันสัมผัสเข้ามา มรรคอรียสัจจะเกิดตรงนี้ มรรคของศาสนาพุทธนี้ มันเป็นเรื่องของนามธรรม เรื่องของความก้าวเดินไปของใจใจ เหมือนความคิดเรา ความคิดเราคิด ขึ้นนี้ ความคิดนี้เราคิดได้ แล้วเรารู้ว่าเราคิด นี้ความคิดเราเห็นได้ เห็นไหม ปัญญาที่เวลามันก้าว

เดินไป มันก็เหมือนความคิดที่เราคิดนี้แหละ มันเป็นความคิด เป็นนามธรรม แต่มันเป็นความคิดที่ว่าธรรมดาเดิน กับความคิดที่เราคิดปัจจุบันนี้กิเลสพาเดิน กิเลสมันคิด คือความเห็นของเราพาเดิน ความเคยใจ ความพอใจ ใจที่มันเคยเดินร่องไหน มันจะเดินร่องนั้น นี่ความคิดอันนี้มันเป็นความคิดของกิเลสที่มันเคยพาไป แล้วเราทำความสงบของใจ ใจเราสงบขึ้นมา มันเห็นคุณค่าของใจขึ้นมา แล้วมันย้อนกลับ นี่ทวนกระแส

ธรรมะจะมีภาคปฏิบัติขึ้นมา เห็นไหม ทาน ศีล ภาวนา เรื่องของทานคือเรื่องทำบุญกุศล นี่ทำได้ง่าย ๆ บุญกุศลอันนี้มันเป็นเชื้อเพลิง เชื้อเพลิงนี้สะสมให้เรา มีพลังงานไป แต่อันนี้มันจำกัดพลังงานเพราะข้ามทั้งดีและชั่ว ใช้พลังงานชำระพลังงานอันนั้น จนพลังงานอันนั้นหมดไปจากหัวใจ หัวใจนั้นไม่มีพลังงานขับเคลื่อน หัวใจนั้นบริสุทธิ์ใจ หัวใจนั้นบริสุทธิ์มันก็เอาความสุขมาให้กับใจ เพราะมันไม่มีอะไรขับเคลื่อนไปในหัวใจนั้นแล้ว

แต่ความกระทำของมัน มันต้องสร้างมรรคอันนี้ ถ้าเป็นปัจจุบันนี้ละ ใจความสะสมเรื่องของบุญกุศลนั้นมันเป็นสะสมไป บุญกุศลไป ปัจจุบันนี้คือให้ประพฤติปฏิบัติใจ ให้ทาน ร้อยพันพันไม่เท่ากับความสงบของใจหนึ่ง ถ้าหัวใจเราสงบ ร้อยพันพันไม่เท่ากับเกิดมีปัญญาหนึ่ง ปัญญาชำระกิเลส ปัญญาที่เราฝึกฝนขึ้นมา ปัญญาชำระกิเลสตรงไหน กิเลสมันติดอยู่ในอะไร? กิเลสมันติดอยู่ในกายกับใจ กายกับใจจับต้องตรงไหน สรรพสิ่งในโลกนี้มันเป็นของสมมุติ มันเป็นของชั่วคราวทั้งหมดเลย กายกับใจนี้ชั่วคราว ใจที่มันเป็นมนุษย์สมบัตินี้ชั่วคราว

แต่ตัวใจจริง ๆ มันไม่ชั่วคราว ตัวใจจริง ๆ มันเกิดตาย ๆ อยู่ แต่มนุษย์สมบัติเห็นไหม ในมนุษย์สมบัติความคิดของมนุษย์เรานี้ ๑๐๐ ปี เราจะคิดแบบมนุษย์ของเรา ความคิดของเทวดาก็คิดแบบของเทวดาของเขา ความคิดของสัตว์เดรัจฉาน เห็นไหม มันมีสัตตชาติญาณเท่านั้น แล้วใจดวงนี้มันหมุนเวียนไปเกิด ความคิดของมนุษย์อันนี้มันครอบเราอยู่ นี่ขั้น ๕ ความคิดในทรงขังใจ ในทรงขังคือในกรอบของหัวใจดวงนั้น ดวงใจดวงนั้นได้เกิดเป็นอะไรจะมีกรอบของดวงนั้นครอบดวงใจดวงนั้นไว้ ครอบด้วยสัตว์เดรัจฉานก็ครอบด้วยสัตตชาติญาณ ครอบด้วยมนุษย์มันก็มี ความคิดแบบมนุษย์นี้ ครอบด้วยเทวดา ครอบด้วยอินทร์ ครอบด้วยพรหม จะมีความคิดของเขา

คือธรรมชาติของเขา ชั้นเห็นใหม่ ชั้น ๑ ชั้น ๔ ชั้น ๕ นี่มันเป็นธรรมชาติของมันที่ครอบอยู่
นี้ทรงขังของความคิด ความคิดคิดได้ขนาดนี้

แต่ถ้าปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันคิดได้มากกว่านี้ มันคิดได้แทงทะลุ
ทรงขังนี้ไง ทำลายทรงขังของความคิด ทรงขังของใจ มันเป็นความคิดที่มันขังใจอยู่นี้ ทำลายมัน
ออก พอทำลายมันออกใจไม่มีที่เกาะเกี่ยว ใจไม่มีที่ยึดมัน เรายึดมันความคิดเราเอง เรายึดมัน
ความเห็นของเราเองว่าเป็นความถูกต้อง

แล้วถ้าเราทำลายความคิดของเรา ทำลายทุกอย่างออกไปจากใจ มันไม่มีอะไรจะให้
ความคิดอีก มันจับต้องไม่ได้ สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจังทั้งหมด สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นให้
ความทุกข์ สิ่งไหนให้ความทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา เห็นไตรลักษณ์ เห็นอนัตตาตามความเป็นจริง
มันเป็นของชั่วคราว มันเป็นความจริง แต่เป็นของชั่วคราว

ถ้าใครเห็นตามความจริงอย่างนี้ แล้วปล่อยวางได้ มันหลุดออกไป ไม่ใช่ปล่อยวางโดยที่
มันรู้เท่า หรือปล่อยวางนะ มันทำลาย มันทำลายที่อยู่อาศัย ทำลายที่ยึดมันถือมัน ทำลายที่เกาะ
เกี่ยว สิ่งที่เกี่ยวข้องนั้นโดนทำลายออกไปทั้งหมด ใจนี้หลุดออกไปจากนั้นไป นั้นเป็นสมุจเฉท
ปหาน นั้นนะใจถึงจะพ้นออกไปจากทุกขันธ์นี้ได้ แล้วจะพ้นออกไปจากความทุกข์

มันเป็นเรื่องของสัจธรรม สัจจะความจริงเป็นปัจจัยตั้งรู้จำเพาะตน รู้ขึ้นมาจากหัวใจนะ
เวลาสรรพสิ่งในวิชาการนี้ เราต้องมีใบประกาศ เราต้องมีผู้รับรอง แต่เรื่องของความเป็นจริงอยู่
ในหัวใจนี้ไม่ต้องมีใครรับรอง มันจะรู้จริง มันจะหลุดจริงออกไปจากหัวใจ แต่ใหม่ ๆ ความรู้จริง
นี้ มันก็ยังเข้าใจว่าหลุด เข้าใจว่าปล่อยวาง แต่มันไม่เป็นความจริง เพราะอะไร? เพราะเราไม่เคย
สัมผัสสิ่งนั้น จนถึงที่สุดแล้วมันจะขาดออกไปโดยธรรมชาติของมัน จะเป็นอย่างนั้นแล้วไม่ต้องมี
ใครรับรอง มันจะรู้ความเป็นจริงนี้ เป็นปัจจัยตั้ง มันถึงชำระกิเลสได้ตามความเป็นจริง เพราะ
กิเลสมันอยู่ที่ใจ เราต้องรู้ที่ใจ ถึงต้องเอาเรื่องของนามธรรม เรื่องของใจ

มรรคอรียัจฉัจนี้มีอยู่ในศาสนาพุทธเท่านั้น “สุภัตตะ เชออย่าถามให้มากไปเลย ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล” มรรคที่เขาว่ากันนั้น มรรคหยาบ ๆ สัมมาอาชีวะการเลี้ยงชีพชอบนี้เป็นมรรคของโลกเขา เลี้ยงหัวใจชอบ เลี้ยงการงานชอบ ความคิดของใจที่มันหมุนออกไป เป็นความคิดที่มันเข้ามาชำระหัวใจ งานอันชอบอันนี้เป็นภาวนามยปัญญา ภาวนามยปัญญานี้เลี้ยงหัวใจชอบ ความเห็นชอบ พอความเห็นชอบมันก็วนกลับเข้าไปข้างใน มันจะทำลายกิเลสในหัวใจ นั้น ถ้าทำลายกิเลสในหัวใจนั้นหมดสิ้นไป จะเห็นคุณค่าของใจ ใจที่มันไม่เกิดไม่ตายอีก อยู่ใน...

(เทปสิ้นสุดเพียงเท่านี้)